

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 2201/2003 for så vidt angår kompetence og om indførelse af lovvalgsregler i ægteskabssager«

KOM(2006) 399 endelig

(2006/C 325/17)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 20. september 2006 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Daniel Retureau til ordfører uden studiegruppe. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. november 2006.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 431. plenarforsamling den 13. og 14. december 2006, mødet den 13. december 2006, følgende udtalelse med 108 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Resumé af udtalelsen

1.1 Udvalget godkender i forbindelse med det første initiativ substansen i udvidelsen — via en ændring — af kompetence-spørgsmålet og lovvalgsregler i forordning nr. 2201/2203, hvilket på disse punkter fuldstændiggør en forordning vedrørende anerkendelsen af retsafgørelser inden for ægteskabssager og sager om forældremyndighed. EØSU har allerede udtalt sig om grønbogen om skilsmisse, som vedrører retskompetence og lovvalg, og henviser til denne meget detaljerede udtalelse ⁽¹⁾.

1.2 Det opkaster dog spørgsmålet, om det er hensigtsmæssigt at behandle delingen af fælles formuegoder (fast ejendom, løsøre og andre formueretlige rettigheder) separat ved at udvide den personkreds, der er omfattet af anvendelsesområdet for denne deling til også at omfatte ugifte par (som ligeledes kan have børn sammen).

1.3 Det havde muligvis været mere logisk for det første at behandle alle følgerne af opløsningen af et ægteskab og forældremyndighed over fælles børn i en udvidet forordning nr. 2201/2003, og for det andet i en ny forordning at behandle samtlige følger af separationen mellem ugifte par, som lever i et kontraktligt forhold eller i et papirløst parforhold. Dette havde sandsynligvis styrket klarheden og forståelsen for så vidt angår lovvalget og lettet anerkendelsen af de retsafgørelser, der ofte regulerer alle betingelser for og virkninger af skilsmisse og separation i én endelig dom.

2. Kommissionens forslag

2.1 Kommissionen har netop forelagt to initiativer for Rådet vedrørende lovvalg i ægteskabssager. Det ene vedrører skilsmisse blandt gifte par og indeholder ændringer til forordning nr. 2201/2003, der trådte i kraft den 1. januar 2005. Det andet vedrører delingen af fælles formuegoder, hvad enten det drejer sig om opgørelsen af formueforholdet mellem ægtefællerne eller om en separation, enten af par, der har en anden kontrakt end et ægteskab, eller papirløse par.

2.2 Retsgrundlaget for forslaget er artikel 61, litra c), i traktaten, som giver Fællesskabet kompetence til at fastlægge foranstaltninger vedrørende civilretligt samarbejde som omtalt i artikel 65.

2.3 Kommissær Frattini har vedrørende disse to initiativer udtalt: *»Disse initiativer forenkler forholdene for par i EU... De styrker retssikkerheden og giver ægtefællerne mulighed for at vide, hvilken lov der gælder for formueforholdet i deres ægteskab og for deres skilsmisse. Formålet er ikke at harmonisere de nationale lovgivninger om skilsmisse, som er meget forskelligartede, men at skabe retssikkerhed, fleksibilitet og adgang til domstolene.«*

2.4 På grund af den høje skilsmisseprocent i EU berører lovvalgs- og kompetencereglerne i ægteskabssager hvert år et betydeligt antal borgere.

2.5 Ikrafttrædelsen af Rådets forordning (EF) nr. 2201/2203, som ophævede og erstattede Rådets forordning (EF) nr. 1347/2000 fra 1. marts 2005, indeholdt dog ingen regler om lovvalg. Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 giver ægtefællerne mulighed for at vælge mellem flere forskellige kompetenceregler. Når der anlægges en ægteskabssag for domstolene i en medlemsstat, fastlægges lovvalget i henhold til de nationale lovvalgsregler, som er baseret på meget forskellige kriterier. Størsteparten af medlemsstaterne afgør lovvalget i henhold til en skala af tilknytningskriterier med henblik på at sikre, at proceduren foregår efter loven i den retsorden, som ægteskabet har den nærmeste tilknytning til. Andre medlemsstater anvender systematisk deres nationale lov (*»lex fori«*) i ægteskabssager. I Belgien er det tilladt parterne at vælge mellem en fremmed ægteskabslov eller belgisk lov.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Det initiativ, der behandles i denne udtalelse, vedrører lovvalg i forbindelse med skilsmisse, separation eller annullation af et »internationalt« ægteskab (par med forskellig nationalitet, eller med samme nationalitet, men som bor i en anden medlemsstat end den, de er statsborgere i), samt i sager om forældremyndighed over mindreårige børn. Det vedrører således spørgsmål vedrørende opgørelsen af formueforholdet mellem ægtefællerne opstået ved indgåelsen af ægteskabet, når der er tale om en »fremmed« faktor, uden at dette dog overskrider personkredsen af de berørte af forordning nr. 2201/2003.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse af 29.9.2005 om »Grønbog om lovvalg og kompetence i skilsmissegager«, ordfører: Daniel Retureau, (EUT C 24 af 31.1.2006).

3.2 Udvalget erkender, at forslaget vil sikre borgerne passende løsninger hvad angår retssikkerhed, forudsigelighed, fleksibilitet og domstolsadgang. Det tilslutter sig retsgrundlaget, som ofte anvendes på sager inden for civil- og handelsretten.

3.3 Visse nationale lovgivninger kræver ikke, at ægtefællerne skal være af forskelligt køn, hvilket er tilfældet i størsteparten af de nationale lovgivninger, men udvalget bemærker, at sigtet med den ændrede forordning ikke er at harmonisere de nationale love, men at fastlægge lovvalgsreglerne i alle de konkrete sager, der indebærer en »fremmed« faktor, og give dommene fri bevægelighed uden nogen fuldbyrdesprocedure. Selv grundlæggende forskelle mellem de nationale lovsæt vil således i princippet ikke hindre gennemførelsen af den ændrede forordning som foreslået af Kommissionen.

3.4 Udvalget har allerede afgivet en udtalelse om lovvalg ved skilsmisse i forbindelse med den nyligt udsendte grønbog om skilsmisse, og henviser således primært til denne udtalelse for at markere sin holdning til det foreliggende forslag. Udvalget understreger atter betydningen af ovennævnte forordning for multinationale par, for det tydeliggør og forenkler betingelserne for domstolsadgang og den frie bevægelighed af retsafgørelser i det indre marked.

3.5 EØSU påpeger, at man i forslaget er opmærksom på, at der opstår to forskellige situationer, alt efter om ægtefællerne er enige eller uenige om kompetencespørgsmålet og lovvalget, og at den ændrede forordning vil give de førstnævnte markante fordele og større fleksibilitet, hvorimod det anvender en ret mekanisk model for sidstnævnte kategori. Dette adskiller sig fra de situationer, der blev behandlet i grønbogen om skilsmisse, der indeholdt mere fleksible løsninger, også i tilfælde af uenighed mellem ægtefællerne. Udvalget havde gerne set, at dette fleksibilitetsbegreb var blevet opretholdt, men erkender, at Kommissionens forslag er mere enkelt og hindrer, at retssagerne trækker i langdrag.

3.6 I forslaget tillades valg af værneting, hvis sagsøgerne er enige herom. Det udelukker fuldstændig muligheden for renvoi, som udvalget godt kunne acceptere på visse betingelser (hvis den første domstol, som sagen er indbragt for, er kompetent til at henvise sagen, vurderer, at sagen haster), som det har anført i sin udtalelse om »grønbog om skilsmisse«.

3.7 Angående ordre public-undtagelse giver forslaget dommeren mulighed for i exceptionelle tilfælde at nægte at anerkende en udenlandsk retsafgørelse, hvis denne klart strider mod den offentlige orden i domslandet. Der kan dog opstå divergenser mellem medlemsstaterne, og en dom, der er anerkendt i et land, anerkendes eventuelt ikke i et andet land, hvilket er til hinder for den retslige afgørelses frie bevægelighed og således skaber en u hensigtsmæssig hindring.

3.8 EØSU mener, at det nok er umagen værd, navnlig i forbindelse med anerkendelsen af domme hidrørende fra tredje-lande, at præcisere, at domme, der ønsker at blive anerkendt, skal stemme overens med Den Europæiske Konvention til Beskyttelse af Menneskerettighederne og De Grundlæggende Frihedsrettigheder og med Chartret vedtaget af Rådet i Nice i 2000 samt med princippet om fuldstændig juridisk ligestilling mellem ægtefæller. Enhver stat, der får forelagt en anmodning om anerkendelse, og som konstaterer åbenbare divergenser med EU's grundlæggende rettigheder, bør via en »EU-ordre public-undtagelse« afvise denne doms bevægelighed.

3.9 For at sikre en ensartet anerkendelse i alle medlemsstater, bør der ikke kunne gøres nogen national ordre public-undtagelse gældende over for et andet land. Kun en »EU-ordre public-undtagelse« kan gøres gældende. Dette vil fjerne enhver fornemelse af vilkårlighed i forbindelse med et bestemt værnetings afvisning af anerkendelse.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Dette at Kommissionen forelægger to separate initiativer, skyldes naturligvis forskellen i størrelsen af den personkreds, der er omfattet af anvendelsesområdet i hvert af lovgivningsforslagene. Forslaget vedrørende delingen af formuegoder vedrører alle par, hvad enten de er gift eller ej.

4.2 Spørgsmålet er dog, om den foreslåede sondring er hensigtsmæssig. Opgørelsen af formueforholdet mellem ægtefæller kræver nemlig specifikke løsninger, alt efter parforholdets karakter (lovformeligt ægteskab uden ægtepagt eller lovligt kontraktligt forhold) og eventuelle gaver mellem ægtefæller, som kan henhøre under særlige bestemmelser i forhold til andre gaver, navnlig i forbindelse med arv.

4.3 Det havde måske været mere logisk på den ene side at behandle alle følger, herunder også økonomiske, af opløsningen af et ægteskab samt sager om forældremyndighed over fælles børn i en udvidet forordning nr. 2201/2003, og på den anden side i en ny forordning behandle samtlige følger af separationen mellem ugifte par, eventuelt af samme køn, og som lever i et lovligt kontraktligt forhold (som f.eks. PACS i Frankrig) eller et papirløst parforhold.

4.4 Dette havde sandsynligvis styrket klarheden og forståelsen vedrørende lovvalget og lettet anerkendelsen af de retsafgørelser, der ofte regulerer alle betingelserne for og følgerne af skilsmisse og separation i én dom. Dette er så meget desto rigtigere som situationen for børn af »atypiske« par også bør løses, herunder ikke bare deres formueretlige situation.

Bruxelles, den 13. december 2006

Dimitris DIMITRIADIS

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg